

Nätkoncession för linje Ekhyddan - Nybro, återförvisat ärende

Beslut

Energimarknadsinspektion (Ei) beslutar följande.

- 1 Affärsverket svenska kraftnät (202100-4284) meddelas nätkoncession för linje för en 420 kV (konstruktionsspänning) luftledning från Ekhyddan till Nybro i Oskarshamns, Högsby, Mönsterås och Nybro kommun, Kalmar län, i den sträckning som framgår av bifogad karta, bilaga 1. Nätkoncessionen gäller tills vidare.

Nätkoncessionen förenas med följande villkor.

- 1.1 Nätverksamheten ska utöver vad som anges i detta beslut bedrivas i huvudsak i enlighet med vad Affärsverket svenska kraftnät AB har angett i ansökan med bilagor eller i övrigt åtagit sig i ärendet hos Ei och i överklagandeärendet hos regeringen.
- 1.2 Affärsverket Svenska kraftnät ska bygga ledningen på sådant avstånd från ekonomibyggnaden på fastigheten Nybro Torshult 1:19 att Elsäkerhetsverkets föreskrifter uppfylls. Detta gäller inte om ägaren av ekonomibyggnaden frivilligt låter riva den innan ledningen börjar byggas eller om Affärsverket Svenska kraftnät förvärvat byggnaden eller fastigheten innan ledningen börjar byggas.
- 1.3 För fastigheten Ekeby 11:1 i Högsbys kommun ska Svenska kraftnät, om de inte genom frivillig överenskommelse har förvärvat fastigheten eller bostadshuset innan ledningen börjar byggas, vidta lämplig åtgärd genom att bygga ledningen i en annan sträckning förbi aktuella bostäder, flytta bostadshuset eller, om det är möjligt, bygga skärmslingor i syfte att reducera exponeringen från magnetfälten. Väljer Svenska kraftnät alternativet med skärmslingor ska affärsverket dokumentera att en reduktion av magnetfälten för byggnaden kan uppnås med minst 50 procent gentemot

den nivå som låg till grund för regeringens beslut i ärende
M2015/00038/Ee.

- 2 Miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller de krav som framgår av 6 kap.
miljöbalken.

Innehåll

1	Beskrivning av ärendet.....	4
2	Ansökan.....	5
3	Ei:s bedömning.....	10
3.1	Bestämmelser som ligger till grund för Ei:s beslut.....	10
3.2	Formella frågor.....	10
3.3	Frågor som ligger utanför Ei:s prövning.....	10
3.4	Ei:s bedömning av ledningens påverkan på miljö och omgivning.....	10
3.4.1	Detaljplan och områdesbestämmelser.....	10
3.4.2	Landskapsbild.....	11
3.4.3	Magnetfält och människors hälsa.....	11
3.4.4	Jordbruk och skogsbruk.....	13
3.4.5	Naturmiljö och skyddade arter.....	13
3.4.6	Miljökvalitetsnormer.....	24
3.4.7	Kulturmiljö.....	24
3.4.8	Övriga intressen.....	24
3.5	Lämplighetsbedömning.....	25
3.6	Sammanfattande bedömning.....	25
4	Hur man överklagar.....	26
5	Bilagor.....	26

1 Beskrivning av ärendet

Regeringen har återförvisat Affärsverket Svenska Kraftnät (Svenska kraftnät) ansökan om nätkoncession för en 420 kV luftledning från Ekhyddan till Nybro i Kalmar län (ärendenummer 2015-103122). Ei avslog ansökan den 5 september 2019, vilket Svenska kraftnät överklagade till regeringen den 25 september 2019. Regeringen beslutade vidare den 16 september 2021 att upphäva Ei:s beslut och återförvisa ansökan till Energimarknadsinspektionen för förnyad prövning med motiveringen att bristerna som låg till grund för Ei:s avslag inte skulle läkas genom kompletteringar vid överinstansen.

De brister som Ei angett i avslagsbeslutet gällde framförallt ledningens påverkan på magnetfält, skyddade arter och habitat. Dessa intressen har följaktligen varit fokus i Ei:s omprövning efter att ärendet återförvisats.

Underlaget som legat till grund för detta beslut har utgjorts dels av ursprungsansökan, dels de underlag som tillkommit i ärendet hos regeringen och dels nya handlingar från Svenska kraftnät i form av en artskyddsutredning, inventering av fiskgjuse samt uppgift från länsstyrelsen avseende förekomst av havsörn. Ei har även inhämtat länsstyrelsens synpunkter på de nya kompletteringarna och Svenska kraftnät har fått bemöta länsstyrelsens synpunkter.

Ei har till sist även under handläggningsprocessen fått in underlag från markägare som påtalar vissa naturvärden samt innehåller en inventering av sötvattenmusslor.

Bakgrund

Projektet Ekhyddan - Nybro - Hemsjö avser en 420 kV kraftledning som har samband med den internationella förbindelsen Nordbalt, från Hemsjö till svensk territorialgräns och som förbinder elsystemen i Sverige och Litauen. Projektet är upptaget i den unionsförteckning över projekt av gemensamt intresse (PCI - project of common interest) som avses i artikel 3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 (förordningen)¹. Ei godtog anmälan av projektet genom beslut den 24 september 2015 och ansökan om nätkoncession den 10 juli 2017². Tillståndsprocessen ska utmynna i ett så kallat övergripande beslut, där den projektansvarig får eller inte får tillstånd för projektet. Det övergripande beslutet är

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 347/2013 av den 17 april 2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) m 713/2009, (EG) m 714/2009 och (EG) nr 715/2009

² Beslut under handläggning, gemensamt för ärendena 2015-103122 och 2017-101611

inte en beslutshandling utan en samling av flera beslut (t.ex. Natura 2000-tillstånd och dispenser), från ett flertal myndigheter. Detta beslut är därför endast ett av de beslut som ska fattas som en del av det övergripande beslutet.

2 Ansökan

Svenska kraftnät har ansökt om nätkoncession för linje för en 420 kV luftledning från Ekhyddan till Nybro i Oskarshamns, Högsby, Mönsterås och Nybro kommuner, Kalmar län. Svenska kraftnät har yrkat att nätkoncessionen ska gälla tills vidare.

Ledningens syfte

Syftet med ledningen är att förbättra transmissionsnätets överföringsförmåga i normal- och reservdrift genom regionen efter det att utlandsförbindelsen Nordbalt, mellan Sverige och Litauen, har tagits i drift. Nordbalt har en stor säkerhetspolitisk betydelse i Östersjöområdet och kommer att förbättra de baltiska ländernas försörjningssäkerhet.

En ny 420 kV ledning från Ekhyddan till Hemsjö, via Nybro, eliminerar, enligt Svenska kraftnät, problemet med överlast i regionnätet efter ett fel i transmissionsnätet eftersom en parallell ledning automatiskt är reserv om den andra ledningen kopplas från. Den nya ledningen kommer att passera den gräns i nätet som bildar gräns mellan elområdena SE3 och SE4 i Sverige. Med en bättre överföringsförmåga över detta snitt minskar de regionala skillnaderna mellan elproduktion och elkonsumention, vilket jämnar ut elpriset.

Tekniskt utförande

Den planerade ledningen ska konstrueras för 420 kV men drivas på en spänning om 400 kV. Den aktuella ledningen kommer i huvudsak att uppföras med portalstolpar i stål. Stolparna byggs med en fackverkskonstruktion. Ledningen har tre faser samt två topplinor ovanför dessa. Faserna utförs som triplexledare, vilket innebär att varje fas består av tre ledare. Höjden på stolparna, räknat från marken till den horisontella regelns underkant, blir ca 25 - 35 m plus cirka fyra m upp till topplinan. Beroende på topografi kan stolpar behöva byggas både högre och lägre än så. Avståndet mellan stolparna varierar beroende på terrängens beskaffenhet och omgivningen men ligger på cirka 300 - 400 m.

Vid anläggning av ett fundament påverkas normalt en yta om ca 5 x 5 m kring varje stolpben. Den vanligaste fundamentstypen är så kallade jordfundament som hittills oftast har bestått av kreosotimpregnerade träslipers. I syfte att minska

kreosot användningen har Svenska kraftnät beslutat att från och med 2016 upphöra med att använda träslipers vid grundläggning av A-stolpar, det vill säga stagade portalstolpar, i 400 kV transmissionsnätet och istället i första hand använda prefabricerade betongfundament.

Ledningens sträckning

Den nya luftledningen kommer att bli cirka 97 km lång och kommer att beröra Oskarshamn, Mönsterås, Högsby och Nybro kommuner. Ledningen kommer till största delen att byggas i anslutning till befintliga ledningsgator med undantag från en sträcka i Nybro kommun där cirka 23 km planeras i ny ledningsgata samt vid naturreservaten Rudalund och Köksmåla. Ledningen går genom ett i huvudsak småkuperat och till övervägande delen barrskogsklätt landskap, men passerar också myrar, jordbruksmark, sjöar och vattendrag.

Ledningen som helhet utgår från station Ekhyddan på Simpevarpshalvön och ansluter slutligen till station Nybro nordväst om Nybro tätort.

Alternativa sträckningar / utformningar

Alternativa sträckningar

För att finna en lämplig sträckning för den planerade ledningen mellan Ekhyddan och Nybro har Svenska kraftnät utrett ett flertal föreslagna korridorer.

Utgångspunkten har varit att hitta områden med sammantaget så liten påverkan som möjligt för boendemiljöer, naturvärden, kulturmiljövärden och andra allmänna intressen.

Inför det första samrådet tog Svenska kraftnät fram ett antal olika utredningskorridorer vilka de presenterade i en förstudie. Till det första samrådet presenterade Svenska kraftnät tio utredningskorridorer uppdelade på två delsträckor. Efter en fördjupad analys av de olika utredningskorridorerna presenterade Svenska kraftnät en föreslagen utredningskorridor som bedömdes medföra minst påverkan på människan och miljön.

Under det andra samrådet kom flera förslag på alternativa sträckningar in, vilket föranledde utökade alternativstudier för fem nya delsträckor. Efter ytterligare samråd och detaljstudier har Svenska kraftnät valt den korridor med minsta sammantagna miljöpåverkan och utifrån denna arbetat fram ett förordat sträckningsalternativ.

Markkabel, parallellbyggnad och sambyggnation

Flera samrådsparter har önskat att Svenska kraftnät ska utreda alternativ med markkabel, parallellgående eller sambyggda ledningar. Ledningen kommer till största delen ligga geografiskt nära redan befintliga ledningar, däremot inte så nära att de är definierade som parallellbyggda ur ett säkerhetsmässigt perspektiv. Detta för att undvika att ett fel på en transmissionsnätsledning inte medför ett fel på den parallellgående transmissionsnätsledningen, eftersom det skulle kunna få stora konsekvenser för leveranssäkerheten. Av samma anledning anser Svenska kraftnät att det inte är lämpligt att sambygga ledningen med det intilliggande transmissionsnätet, exempelvis i en så kallad julgransstolpe. Sambyggnad kan däremot vara möjligt med en regionnätsledning förutsatt att det endast medför lokala eller regionala konsekvenser av att ledningarna skulle falla bort samtidigt. Svenska kraftnät har även undvikit korsning av ledningar av redovisade skäl.

Vad gäller förläggning av markkablar anför Svenska kraftnät att markens beskaffenhet måste tas hänsyn till. Det innebär att ledningssträckan blir längre i mark än i luft. Ledningsförläggning längs vägar blir längre på grund av vägars kurvighet och att tätorter, hus och andra hinder som ligger intill vägen måste kringgå. Tillståndspliktiga naturområden kan påverkas i högre grad än vid luftledning. Ledningsgatan blir betydligt bredare än om enbart en jordlina markförläggs. Byggvägar måste anläggas längs hela ledningssträckningen. Den totala markupplåtelsen för markkabel blir dock mindre än för luftledning. En översiktlig bedömning medför att ledningsgatan för en parallellförlagd markkabel jämfört med luftledning förlängs med minst 20 km för sträckan Ekhyddan – Nybro. Till detta kommer, enligt Svenska kraftnät, andra nackdelar med markförlagd växelström. Närheten mellan ledaren och nollpunkten gör att kabelförband av denna storlek medför stora effektförluster. För att förhindra detta måste Svenska kraftnät bygga kompenseringsstationer var 20:e km, vilka storleksmässigt motsvarar ett ställverk. Kablar i denna storleksklass är 700 m långa, varför det kommer att behövas en skarv var 700:e m. Varje skarv är, enligt Svenska kraftnät, en potentiell felkälla.

Ett likströmssystem uppfyller, enligt Svenska kraftnät, inte projektets huvudsakliga syfte med att säkerställa det regionala nätets funktion efter ett fel i transmissionsnätet. I ett överföringssystem med växelströmsförbindelser fungerar de enskilda ledningarna som automatiska reserver för varandra, medan en likströmsförbindelses effektflöde måste ändras av kontrollsystemet för att uppnå samma reservfunktion. Likströmsteknik används idag för elutbyte med utlandet, som anslutning till havsbaserad produktion samt när höga effekter behöver gå

genom områden med överföringsbegränsning och det inte medför en negativ påverkan på växelströmssystemet.

Svenska kraftnät uppger också att en markkabel är svårare att felsöka om fel uppstår och det tar också betydligt längre tid att laga felen. Reparation av en luftledning tar oftast några timmar upp till ett dygn, medan ett kabelfel först måste lokaliseras. Därefter måste kabeln grävas upp. Enligt europeisk statistik tar en sådan reparation i genomsnitt 730 timmar. Svenska kraftnät antar att en luftledning kan få en otillgänglighet på 3,52 timmar/år och en växelströmskabel en otillgänglighet på 1 448 timmar/år. Om Svenska kraftnät förlägger markkabel på en sträcka om endast 10 km så uppskattar de att den otillgängliga tiden uppgår till cirka 34,35 timmar/år.

Vad gäller driftsäkerheten för luftledningar vid skogsbrand så förstörs de inte av brand. Däremot fränkopplas de av säkerhetsskäl när släckningspersonal ska arbeta i närheten av dem. En markkabel däremot kan skadas av brand om den är i direkt anslutning till branden och markens ledningsförmåga är hög. Den tekniska livslängden talar också emot en markkabel eftersom den ligger på 30 - 35 år medan en luftledning inte behöver bytas ut på över 70 år.

En markkabel skulle, enligt Svenska kraftnät, visserligen minimera påverkan på landskapsbilden, men den kommer fortfarande att påverka natur- och kulturmiljön eftersom en markförläggning kräver mer omfattande schakt- och sprängningsarbeten. Antalet kablar som måste förläggas bredvid varandra är nio stycken, vilket innebär att kabelgraven måste ha en bredd på ca 20 m. Detta utförande kräver också en skogsgata och en patrullstig, men eftersom ledningsgatan är smalare tar en markkabel mindre areal i anspråk. Ingreppen i våtmarker och vid vattendrag blir dock större eftersom schakt- och grävarbeten krävs längs hela sträckan.

Av nationella driftsäkerhetsskäl får två eller fler transmissionsnätsledningar normalt inte sambyggas. Om det föreligger synnerliga skäl kan Svenska kraftnät göra avsteg från denna regel. Bedömningen om det är möjligt att sambygga en transmissionsnätsledning och en 130 kV-ledning eller inte avgör Svenska kraftnät från fall till fall. Sambyggnadsalternativen ger en fördel i form av minskat markanspråk men innebär samtidigt en större landskapsbildspåverkan, högre kostnader och gör det tekniskt svårare att upprätthålla ett driftsäkert elnät. Svenska kraftnät anser därför inte att det inom detta projekt föreligger några

synnerliga skäl för att sambygga den planerade ledningen med någon befintlig transmissionsnätledning och har därför inte gått vidare med denna fråga.

Samråd

Svenska kraftnät har genomfört samråd för det aktuella projektet i tre omgångar vilket, enligt Svenska kraftnät, har varit en betydande del i processen att utifrån ett flertal alternativa utredningskorridorer bestämma en slutlig sträckning. Vid samtliga tillfällen har Svenska kraftnät bedrivit samråd med en bred krets där länsstyrelsen, kommuner, andra myndigheter, intresseorganisationer, närboende och fastighetsägare haft möjlighet att yttra sig angående projektet.

Utgångspunkten har, enligt Svenska kraftnät, varit att hitta områden med sammantaget så liten påverkan som möjligt på boendemiljöer, naturvärden, kulturmiljövärden och andra allmänna intressen. Till det första samrådet presenterade Svenska kraftnät tio utredningskorridorer uppdelade på två delsträckor. Efter en fördjupad analys av de olika utredningskorridorerna presenterade Svenska kraftnät en föreslagen utredningskorridor som bedömdes medföra minst påverkan på människan och miljön. Samråd med enskilda fastighetsägare har också lett till mindre justeringar av kortare delsträckor för att uppnå minsta möjliga påverkan för berörda fastighetsägare.

Under samrådsomgång två inkom flera förslag på alternativa sträckningar vilket föranledde utökade alternativstudier för ett flertal delsträckor. Detta medförde att Svenska kraftnät utförde kompletterande samråd för följande platser; Markustorp och Nybro station, Hagaberg och Baggetorpskvarn, Högerås, Alsterbro, och Ruda.

Samråd inför första sträckningsjusteringen

Den sökta sträckningen passerade tidigare genom två naturreservat, Köksmåla och Rudalund. Länsstyrelsen avslog Svenska kraftnäts ansökningar om dispens från naturreservatsföreskrifterna för passage genom dessa naturreservat.

Sträckningarna i koncessionsansökan behövde därför justeras i dessa passager.

Svenska kraftnät genomförde samråd angående de nya sträckningarna med länsstyrelsen, kommuner, fastighetsägare och övriga som ansågs vara berörda av aktuell ledning.

Samråd inför andra sträckningsjusteringen

Under detaljprojekteringen blev det tydligt att en vinkelstolpe vid inledningen till Nybro station placerats på en industrifastighet. Svenska kraftnät behövde därför justera placeringen av vinkelstolpen. Svenska kraftnät har hållit ett samråd om denna sträckningsjustering

3 Ei:s bedömning

3.1 Bestämmelser som ligger till grund för Ei:s beslut

De bestämmelser som ligger till grund för det här beslutet redovisas i bilaga 3.

3.2 Formella frågor

Ei bedömer att den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen och bilagor innehåller de uppgifter som, med hänsyn till ledningens art och omfattning, krävs för att identifiera och beskriva ledningens direkta och indirekta effekter. Den möjliggör även en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön. Ei bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och att den kan ligga till grund för prövningen av ansökan.

Ei har tidigare godkänt samrådet. Ei finner inget skäl att göra en annan bedömning i denna prövning.

3.3 Frågor som ligger utanför Ei:s prövning

Frågan om ersättning till de fastighetsägare som berörs av ledningen ligger utanför Ei:s uppdrag. Ledningsrätts- och ersättningsfrågor hanteras av Lantmäteriet eller genom överenskommelse mellan fastighetsägare och Svenska kraftnät.

3.4 Ei:s bedömning av ledningens påverkan på miljö och omgivning

Nedan följer en sammanfattning av de intresseområden som Ei bedömt vara relevanta för omprövningen av ansökan. Ei har tidigare, i prövningen av den koncessionsansökan (ärendenummer 2015-103122) inhämtat synpunkter från ett antal myndigheter och enskilda som berörs av ledningen.

3.4.1 Detaljplan och områdesbestämmelser

Svenska kraftnät uppger att ledningen är förenlig med detaljplaner och områdesbestämmelser och det har inte framkommit något i ärendet som tyder på motsatsen. Enligt Svenska kraftnät påverkas endast detaljplaner vid respektive station, och syftet med dessa planer motverkas inte av en ny ledning.

Ei bedömer att det inte har framkommit något i ärendet som tyder på att ledningen strider mot någon detaljplan eller områdesbestämmelser. Kommunernas

detaljplaner utgör därmed inget hinder mot att Svenska kraftnät beviljas tillstånd för sökt ledning.

3.4.2 Landskapsbild

Svenska kraftnät uppger att landskapet präglas av ett tunt jordtäckte och berg i dagen är vanligt. I landskapet finns gott om sjöar och våtmarker i dalgångarna mellan omkringliggande höjdparter. Jordbruksmarkerna är belägna i dalbottarna där de ligger insprängda i skogsmarken. Jordbruket är aktivt men i regel av småskalig karaktär. På den mellersta och västra delen av sträckan är odlingslandskapet fortfarande småskaligt och av mosaikartad karaktär. Åkrar och betesmarker ligger oftast intill små byar. I anslutning till de vanligen mycket små åkrarna finns odlingsrösen, stenmurar, öppna diken och åkerholmar som förutom att de har ett kulturhistoriskt värde också är livsmiljöer för många växter och djur.

Svenska kraftnät har i inlämnad miljökonsekvensbeskrivning framfört att en luftledning ger en oundviklig påverkan på landskapsbilden, så väl genom stolparna som genom den avverkade delen av ledningsgatan. Hur omfattande påverkan anses bli beror på hur väl luftledningen följer landskapsformen och vilka miljöer ledningen passerar. Svenska kraftnät bedömer att påverkan blir generellt sett mindre vid parallellförläggning jämfört med om ledningen byggs genom obruten mark.

Påverkan på landskapsbilden har varit en fråga vid prövningen av dispens från naturreservatsföreskrifterna vid passage av Rudalunda. Genom att parallellförlägga den nya 400 kV-ledningen med befintlig 400 kV-ledning skulle visuella värde/upplevelsevärde påverkas mindre och därmed skulle påverkan på landskapsbilden och på kulturmiljön bli mindre. Dispensansökan för passage genom Rudalunds naturreservat avslogs av länsstyrelsen och därför blev det alternativ som innebar minsta påverkan inte framkomligt.

Ei bedömer att luftledningen är placerad på ett sådant sätt att tillräcklig hänsyn till påverkan på landskapsbilden tas i den utsträckning som är rimligt att kräva.

3.4.3 Magnetfält och människors hälsa

Efter att Ei fattade sitt avslagsbeslut har Svenska kraftnät kommit in med nya uppgifter i överklagandeärendet hos regeringen och i detta ärende.

Fastigheten Fårbo 1:4 har förvärvats. De elektriska och magnetiska fälten på fastigheten i fråga kan därför inte längre anses utgöra en olägenhet för människors

hälsa. Sträckningen har justerats på sådant sätt att fastigheten Åby 1:12 inte längre berörs.

Den sökta ledningen kommer fortfarande att beröra fastigheten Ekeby 11:1. På denna fastighet finns flera byggnader, varav 2 bostadshus kommer att exponeras för magnetfält som avviker kraftigt från vad som är normalt i bostadsmiljö. Denna fastighet är en av flera som omfattas av villkor 2 i regeringens beslut den 22 september 2016 i ärende M2015/00038/Ee, som avsåg förlängning av nätkoncessionen för den befintliga ledningen förbi fastigheten i fråga. Enligt det villkoret ska Svenska kraftnät vidta lämplig åtgärd genom att förvärva byggnad eller fastighet, bygga om ledningen förbi aktuella bostäder, flytta bostadshus eller, i de fall det är möjligt, bygga skärmslingor i syfte att reducera exponeringen från magnetfälten. Väljer Svenska kraftnät alternativet med skärmslingor ska affärsverket dokumentera att en reduktion av magnetfälten för byggnaden kan uppnås med minst 50 procent.

Svenska kraftnät har inte föreslagit några magnetfältreducerande åtgärder vid fastigheten i fråga, utan har anfört att det är mer ändamålsenligt att åtgärder vidtas enligt meddelat villkor. Svenska kraftnät har vidare anfört att de har erbjudit fastighetsägaren förvärv av byggnaderna. Fastighetsägaren har ännu inte accepterat detta erbjudande. Således är byggnaderna fortfarande inte förvärvade. Om det förhållandet kvarstår synes Svenska kraftnät vara bundna av villkoret i regeringens beslut att vidta någon annan av åtgärderna att bygga om den befintliga ledningen förbi bostäderna, flytta bostadshus eller om möjligt bygga en skärmslinga som har en dokumenterad potential att reducera magnetfälten med minst 50 %. Under dessa förhållanden är det inte lämpligt att meddela en koncession som ger Svenska kraftnät rätt att bygga en ny ledning förbi fastigheten i fråga, utan ett villkor som försäkrar att det resultat som avses i regeringens villkor uppnås och bibehålls även efter att den nya ledningen har byggts. Detta villkor bör utformas så att Svenska kraftnät inte får bygga ledningen utan att villkoret är uppfyllt.

Svenska kraftnät tycks se att det finns förutsättningar för att förvärva bostadshuset. Det finns ingen anledning att avslå ansökan om att få bygga på den aktuella sträckningen om så kan ske. Men olägenheten är inte undanröjd bara genom att Svenska kraftnät har erbjudit ett förvärv, om inte förvärvet också har genomförts. Koncessionen ska därför förenas med ett villkor om att Svenska kraftnät, om de inte genom en frivillig överenskommelse förvärvar fastigheten eller bostadshuset, ska bygga ledningen på en annan sträckning förbi

bostadshusen, flytta bostadshusen eller bygga en skärmslinga i syfte att reducera magnetfälten. Väljer Svenska kraftnät alternativet med skärmslingor ska affärsverket dokumentera att en reduktion av magnetfälten för byggnaden kan uppnås med minst 50 procent gentemot den nivå som låg till grund för regeringens beslut i ärende M2015/00038/Ee.

I övrigt har Svenska kraftnät i överklagandeärendet hos regeringen inkommit med nya uppgifter i fråga om magnetfält. På grundval av dessa uppgifter delar Ei Svenska kraftnäts uppfattning att det inte är rimligt att kräva några magnetfältssänkande åtgärder utöver vad som har sagts ovan. Med hänsyn till de nya uppgifterna i ärendet finner Ei därför att risken för påverkan av elektriska och magnetiska fält inte utgör hinder mot att meddela den sökta nätkoncessionen, förutsatt att det föreslagna villkoret i fråga om fastigheten Ekeby 11:1 fogas till nätkoncessionen.

3.4.4 Jordbruk och skogsbruk

Svenska kraftnät har i inlämnad miljökonsekvensbeskrivning framfört att påverkan på naturresurser uppkommer främst avseende skog då kraftledningen medför att produktiv skogsmark tas i anspråk. För skogsbruket är konsekvensen av byggandet av ny ledning att arealen skog minskar med 336 ha längs hela sträckningen. Svenska kraftnät framför att en parallellförläggning med befintliga ledningar minskar det totala markintränet för skogsbruket.

Svenska kraftnät bedömer att jordbruksmark påverkas i liten grad av kraftledningar eftersom intrånget begränsas till ytorna närmast stolparna, vilket innebär att jordbruksverksamheten kan fortgå på övriga ytor under ledningen. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår vilka skyddsåtgärder Svenska kraftnät avser vidta.

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse enligt miljöbalken och Ei konstaterar att enskilda markägare kan påverkas i större omfattning. Ei bedömer att påverkan på jord- och skogsbruket är ofrånkomlig, att ledningen behövs för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse och att en annan ledningssträckning inte torde vara mer tillfredsställande i detta avseende. Ledningen bedöms därför som tillåtlig avseende jord- och skogsbruket.

3.4.5 Naturmiljö och skyddade arter

Svenska kraftnäts beskrivning av luftledningens påverkan på naturmiljön och arter grundar sig dels på en skrivbordsstudie med utdrag från Artportalen, dels på

befintlig information rörande riksintressen, Natura 2000-områden, områdets skyddsvärda biotoper, rödlistade arter, skyddsklassade arter, naturreservat och nyckelbiotoper. Svenska kraftnät har även låtit miljökonsultföretaget WSP genomföra en naturvärdesinventering i fält 2015-2016 och en kompletterande naturvärdesinventering 2017. Utöver detta har länsstyrelsen Kalmar, sakkunniga och naturvårdsverket lämnat utlåtande om påverkan på särskilda arter.

Under den förnyade handläggningen hos Ei har Svenska kraftnät kompletterat ansökan med en riktad inventering av fiskgjuse (2021), utlåtande avseende förekomst av havsörn, samt med en sammanställning av information om arter som omfattas av artskyddsförordningen (2021). Länsstyrelsen i Kalmar län har fått lämna synpunkter på kompletteringarna och Svenska kraftnät har därefter bemött länsstyrelsens synpunkter.

Naturmiljön

Området som berörs av den planerade luftledningen, utgörs till merparten av skogsmark. Främst utgörs skogsmarken av brukad yngre till medelsåldes barr- och barrblandskog som bryts upp av små- och mellanskaliga naturtyper såsom ängs- och betesmarker, ädellövskogar, våtmarker samt av ett fåtal sjöar och vattendrag. En mer utförlig beskrivning av utredningsområdets naturmiljöer finns i miljökonsekvensbeskrivningen och bilagor till koncessionsansökan.

Vid inventeringarna har 123 naturvärdesobjekt klassats, 139 fynd av skyddade och/eller rödlistade arter gjorts, 179 värdefulla träd eller områden med värdefulla träd identifierats och 128 objekt som omfattas av det generella biotopskyddet noterats.

Skyddade områden

Inom utredningsområdet, och i vissa fall inom ledningsgatan finns fyra riksintressen för naturvård, fem Natura-2000 områden (Virån, Emån, Allgunnen, Alsterån och Ljungbyån) och två naturreservat (Köksmåla och Rudalunda). Det finns även tre områden av värdeklass II från VMI (våtmarker större än 10 ha). Samtliga vattendrag och sjöar omfattas av generellt strandskydd.

Naturreservat

Ursprunglig ansökt koncessionslinje gick genom Köksmåla och Ruda naturreservat, men har justerats eftersom länsstyrelsen inte medgav dispens för passage genom naturreservaten. De justerade delsträckorna innebär att naturreservaten undviks.

Natura 2000-områden

Svenska kraftnät har erhållit dispens från länsstyrelsen för de fyra tillståndspliktiga Natura 2000-områden (Virån, Emån, Alsterån och Ljungbyån) som ledningen passerar. Natura-2000 tillstånd har erhållits då ledningen inte kommer att påverka bevarande värdena i dessa områden. Länsstyrelsen har villkorat att verksamheten ska bedrivas enligt ansökan samt förelagt Svenska kraftnät att vidta ett antal skydds- och kompensationsåtgärder.

Konsekvenser för naturmiljön

Svenska kraftnät framför att etablering och drift av den ca 10 mil långa luftledningen mellan Ekhyddan och Nybro kommer att innebära påverkan på naturmiljön. En mer utförlig beskrivning av påverkan ges i miljökonsekvensbeskrivningen, avsnitt 6.1.

Då konsekvenserna för naturmiljön är beroende på lokala förutsättningar kan påverkan skilja sig mellan olika naturtyper. I korthet kan påverkan innebära att:

- Enskilda träd och buskar behöver avverkas där ledningen går i öppen terräng, såsom ängs- och hagmark, samt att mark tas i anspråk för placering av stolparna. Den direkta påverkan är dock begränsad till stolpplatsen, nedläggning av eventuell jordlina och transporter/transportvägar i anläggningskedet. Allt detta går att anpassa i samband med projektering och vid entreprenad.
- Hydrologin kan påverkas i våtmarksområden genom avverkning av träd, anläggande av byggvägar och grundläggningsarbeten för nya stolpar. Anläggning inom våtmarksområden kommer att regleras i anmälningar för vattenverksamhet.
- Strandmiljön längs med vattendrag kan påverkas genom avverkning av träd. För passage av vattendrag som utpekats som Natura 2000-områden finns villkor om hur och i vilken omfattning avverkning får ske. För övriga vattendrag kommer ansökan om strandskyddsdispens inlämnas till respektive kommun. Skyddsåtgärder för verksamhet och anläggning inom strandskyddat område kommer att regleras i dessa dispenser.
- Grumling kan uppstå i såväl våtmarker som vattendrag om byggnation och andra arbeten sker i anslutning till dessa. Generella skyddsåtgärder för förhindrande av grumling finns i Svenska kraftnäts miljökrav för

entreprenader och specifika skyddsåtgärder kommer att regleras i anmälningar för vattenverksamhet.

- All skog kommer att avverkas inom ledningsgatan där ledningen kommer att gå i skogsmark. Skogsgatan kommer att bli ca 50 meter bred. Även träd utanför skogsgatan, som riskerar att falla på linor, stolpar eller stag kommer att avverkas. Högstubbar, död ved från grova träd, särskilt lövträd, och lågväxande träd kan lämnas kvar i ledningsgatan om det krävs utifrån miljökrav och är förenligt med skogsskyddet.

Konsekvenserna av denna påverkan varierar beroende på ingreppets omfattning och storlek. Mark som tas i anspråk för placering av stolpar kan leda till habitatförlust för arter knutna till marken, främst berör detta växter, lavar, mossor och svampar. Habitatförlust uppstår även vid avverkning av skog inom ledningsgatan, då skogslevande arter trycks undan till förmån för arter som gynnas av öppen miljö. Förändring i lokal- och mikroklimat samt ökat ljusinsläpp i de avverkade områdena kommer också påverka artsammansättningen i kraftledningsgatan. Vidare kan ledningsgatan bryta upp sammanhängande skogsområden och agera som en landskapsbarriär för djur och växters förflyttning eller spridning. Med tiden skulle barriäreffekten kunna leda till att populationer av typiska skogsarter isoleras och förminsas i storlek. Ansökt ledningssträckning består till 88% av skog, men ledningsgatans markanspråk i förhållande till total skogsyta i berörda kommuner är mycket liten (0,15%). Sannolikheten för isolering bedöms, enligt Svenska kraftnät, därmed vara försumbar.

Samtidigt kan ledningsgatan sammanbinda öppna områden och fungera som en spridningskorridor för arter som trivs i öppna miljöer, och kan även bidra till att nya öppna till halvöppna biotoper skapas, vilket gynnar arter associerade till dessa naturtyper.

Påverkan på hydrologin och grumling av våtmarker och vattendrag kan leda till försämrad vattenkvalitet samt sjunkande vattennivåer. Detta missgynnar arter knutna till våta eller akvatiska miljöer. Alla arbeten i våtmarker, och i och invid vattendrag, kommer att medföra anmälningar för vattenverksamhet enligt 11 kap. i miljöbalken, som hanteras av länsstyrelsen. Arbetena kommer dels att regleras av de generella hänsynsåtgärderna, dels av försiktighetsåtgärder som kommer att föreskrivas i anmälningarna.

Träd och buskar inom strandskyddade zoner har en viktig betydelse för den biologiska mångfalden i dessa miljöer, främst genom att utgöra skydd och föda för många arter. Avverkning av träd och buskar inom strandzoner kan därför ha en negativ påverkan på de arter som lever där, vilket missgynnar den biologiska mångfalden i stort, eftersom strandzoner ofta utgör särskilt artrika områden.

Skyddsåtgärder

Svenska kraftnät har i inlämnad miljökonsekvensbeskrivning åtagit sig ett antal generella och lokala skyddsåtgärder som kommer vidtas i samband med byggnation, drift och underhåll. Exempelvis uppger Svenska kraftnät att anläggningsarbetet ska föregås av att en åtgärdsplan ska tas fram som tydligt på kartor visar var särskild hänsyn ska tas och vilka skadeförebyggande åtgärder som ska vidtas och vid vilken plats, att stolpplacering och utläggning av arbetsvägar görs med hänsyn till naturvärden med områdesskydd och naturvärden som hittats vid naturvärdesinventeringen. Att körning i våtmarker ska undvikas och om det inte är möjligt ska åtgärder vidtas, t.ex. körning vid tjäle eller att stockmattor ska läggas ut för att minska kör skador. Vid avverkning av lövskogsområden ska träden i första hand hamlas/toppkapas, att en viss andel av de träd som avverkas lämnas som högstubbar och att en viss del grova träd lämnas som död ved.

Ei:s bedömning

Ei finner att Svenska kraftnäts föreslagna sträckningsalternativ medför minst påverkan på naturmiljön samt att skyddsåtgärderna verket åtar sig är tillräckliga.

Skyddade arter

Svenska kraftnät har i miljökonsekvensbeskrivningen beskrivit och bedömt förväntad påverkan som den planerade ledningen kan innebära för skyddade arter. Enligt Svenska kraftnät har bedömningen av potentiell påverkan som den planerade kraftledningen medför för de aktuella arterna gjorts utifrån erfarenheter och kunskaper av andra liknande etableringar samt vilka krav arterna har på sin livsmiljö.

Totalt har 176 naturvårdsarter som omfattas av Artskyddsförordningen observerats.

Bedömning av påverkan och konsekvenser på skyddade arter

Fåglar

Totalt har 72 fågelarter, som omfattas av artskyddsförordningen, påträffats inom utredningsområdet. Utav dessa är 18 arter hotade (VU, EN eller CR) och 33 arter

nära hotade (NT). Utöver detta ingår 33 fågelarter i Bilaga 1 av fågeldirektivet, samt fyra fågelarter i Bilaga 2 av fågeldirektivet.

Habitatförlust

Svenska kraftnät uppger att flertalet arter från olika artgrupper kan komma att påverkas i olika utsträckning genom habitatförluster vid den nya ledningsgatan. Bland fåglar drabbas främst skogslevande fågelarter som riskerar att förlora häckningsplatser när skogen avverkas och att barriärer mellan skogspartier kan uppstå. Typiska fågelarter för skog som dokumenterats inom utredningsområdet inkluderar bivråk, duvhök, grönsångare, lappuggla, mindre hackspett, nötkråka, pärluggla, sparvuggla, spillkråka, tallbit och talltita samt skogshönsen järpe, orre och tjäder. Lämpligt habitat som kommer att avverkas, i förhållande till förekomsten av lämpligt habitat i omgivande landskap, är enligt Svenska kraftnät dock mycket liten. Ledningens sammantagna markanspråk i skogsmiljö utgör cirka 0,15 % av det totala skogsbeståndet i de fyra kommuner som den passerar. Vid val av ledningssträckning tas även stor hänsyn till att undvika områden med påtagligt, högt eller mycket högt naturvärde, där sannolikheten för häckning av flertalet av dessa arter är större. Det sammantagna markanspråket för habitat som är värdefulla för skyddade arter är därmed långt mindre än 0,15%.

För de större rovfågelsarterna finns, enligt Svenska kraftnät, inga kända aktuella häckningsplatser inom utredningsområdet, och de häckningsbon som är kända, t.ex. för havsörn, bedöms ligga för långt bort för att luftledningsgatan ska utgöra något hot (länsstyrelsen Kalmar, 2021). En riktad inventering av fiskgjuse genomfördes 2021. Fiskgjusar observerades endast där föreslagen ledningssträckning är parallell med en befintlig 400 kV-ledning som går där idag. Svenska kraftnäts bedömning är att planerad kraftledning inte kommer påverka någon häckningsplats för fiskgjuse negativt.

För skogshöns har inga spelplatser dokumenterats inom utredningsområdet. Dock finns flertalet våtmarker i nära anslutning till området, bland annat intill Alsterån och Emån, vilket skulle kunna utgöra potentiella spelplatser. Då större delen av dessa områden redan är utpekade som naturvärdesobjekt, och områden med höga naturvärden, har de i möjligast mån undvikits varför risken för påverkan i form av habitatförluster för skogshöns generellt är liten.

Utifrån ovanstående påverkansgrad och markanspråk bedömer Svenska kraftnät att konsekvenserna för skogslevande fågel som obetydlig.

Arter som gynnas av öppna marker kan, enligt Svenska kraftnät, istället uppleva en ökning av habitatområden genom att träd avverkas där ledning berör skogsmark, vilket leder till att fler buskrika och solbelysta marker skapas. Viss habitatförlust kan ske även i öppna marker genom att mark tas i anspråk för kraftledningsstolpar, men denna förlust är försumbar i jämförelse med de nya habitatområden som bildas. De dokumenterade arter som bedöms gynnas av öppnare marker är främst buskskvätta, gulhämpling, gulsparv, nattskärna, rosenfink, sävsparv, trädlärka och törnskata. Utifrån ovanstående påverkansgrad bedöms konsekvenserna för fåglar i öppna marker sammantaget bli positiv.

Svenska kraftnät har åtagit sig att avverkning inte ska ske under april till och med juni för att inte påverka häckningssäsong för känsliga fågelarter.

Kollisionsrisk och eldöd

Svenska kraftnät uppger att för de skyddade eller rödlistade artgrupper som dokumenterats inom sträckan Ekhyddan-Nybro är det fåglar som riskerar kollision med luftledningen. Fladdermöss flyger normalt inte in i fasta föremål varför risken är mycket mindre än hos fåglar och bedöms inte utgöra något hot mot fladdermössens bevarandestatus inom utredningsområdet (Ahlén 2011³). Bland fågelarter drabbas framför allt rovfåglar, ugglor, änder, gäss, svanar, tranor, vadare och hönsfåglar.

Störst risk för kollisioner föreligger i anslutning till de förekommande fågelsjöar, våtmarksområden och större vattendrag som luftledningen passerar eller ligger i närhet av. För sträckan Ekhyddan-Nybro är det främst sjön Allgunnen samt vattenområdena Ljungbyån, Alsterån, Emån och Virån som drabbas. I dessa områden har en aggregering av sjöfågel och rovfågel observerats, bl.a. brun kärrhök, fiskgjuse, havsörn, rördrom, storlom och sångsvan.

För sträckande fågel finns risk för kollision främst vid inflygning eller utflygning till rast- och boplatser, särskilt om det sker i flock. Längre flygningar sker på högre höjder där kollisionsrisk inte föreligger. Inga rast- eller boplatser av stor betydelse finns i ledningssträckningen och där vattenområden finns kommer ledningen anläggas i anslutning till och parallellt med befintliga ledningar. Den adderade påverkan av ledningen mellan Ekhyddan och Nybro är, enligt Svenska kraftnät, därmed mycket liten.

³ Ahlén, I. 2011: fladdermusfaunan i Sverige – arternas utbredning och status kunskapsläget 2011. Fauna & flora 106:2

För rovfågel finns risk för kollision med 400 kV-ledningar främst vid födosök eller jakt. Rovfåglar har en högt utvecklad syn, så kollisioner med stora ledningar generellt är ovanlig. Ledningen kommer att vara så pass hög och ledningsgatan så pass bred att det inte föreligger någon risk att fåglar kolliderar med ledningen för att den är gömd i landskapet. Inte heller föreligger risk för kollisioner under längre flygningar eller födosök över större områden, då fåglarna flyger på en långt större höjd. En möjlig risk kan vara när en fågel lyfter med ett slaget byte i ledningsgatan och har sämre manöverförmåga. En sådan kollision sker dock i låg hastighet. Även för rovfåglar är aspekten att ledningen till största delen anläggs i anslutning till och parallellt med befintlig 400 kV-ledning relevant, och den adderade påverkan av ledningen mellan Ekhyddan och Nybro bedöms vara mycket liten.

Eldöd i anslutning till elledning utgör ett hot främst för större rovfåglar och ugglor (Naturvårdsverket 2011⁴). Då den aktuella 400 kV-ledningen kommer att ha 9 m mellan faslinorna kommer inga fåglar att kunna dödas av strömgenomgång utmed ledningsgatans sträckning.

Svenska kraftnäts bedömning är att den planerade kraftledningens påverkan på fågelfaunan i form av störning, habitatförluster, kollisioner och eldöd, inte är av sådan karaktär att den påverkar arternas nationella eller regionala bevarande status. Med de åtgärder som föreslås är Svenska kraftnäts bedömning att arternas lokala bevarande status inte heller kommer att påverkas av den planerade kraftledningen.

Fladdermöss

Två arter fladdermus – större brunfladdermus och vattenfladdermus – har dokumenterats i utredningsområdet. Båda arterna jagar ofta i anslutning till sjöar och främsta risken av påverkan från den planerade luftledningen bedöms därför ligga intill de större vattenområden som ledningen passerar eller angränsar till (Ahlén 2011). Båda arterna har observerats vid ett Natura 2000-område, där Natura 2000-tillstånd givits då ledningen inte bedömts påverka bevarandevärdena (vattenmiljöer) i området. Invid ån kommer lågväxande buskar och träd sparas och högväxande träd beskäras av arborist för att bevara strandmiljöer. Påverkan från luftledningen bedöms inte utgöra någon risk för potentiella habitat för dessa arter i området. Grova träd med håligheter, som utgör en viktig livsmiljö för fladdermöss, bevaras i och kring aktuellt område samt inom utredningsområdet med liknande miljö, främst då de andra Natura 2000-områdena.

⁴ Naturvårdsverket 2011: Åtgärdsprogram för kungsörn, 2011-2015. Rapport 5402.

Övriga arter

För övriga skyddade arter inom artgrupperna kärlväxter, svampar, mossor och lavar, insekter, blötdjur, däggdjur och grod- och kräldjur bedömer Svenska kraftnät att avverkning i ledningsgatan bedöms ha liten påverkan på arternas populationer såväl lokalt som regionalt och nationellt. Svenska kraftnät har listat olika skyddsåtgärder och hänsyn som kommer tas till exempel att vid bygg- och driftskede ta hänsyn till våtmarker och vattensamlingar som kan vara habitat för groddjur.

Avseende inskickad inventering av sötvattenmusslor har Svenska kraftnät åtagit sig att inte placera stolpar i vatten och vidta en skyddszon samt bevara en bård av vegetation i anslutning till vattenförekomster. Ei:s bedömning är därför att Svenska kraftnät vidtagit de skyddsåtgärder som är rimliga att kräva.

Remissyttrande Länsstyrelsen Kalmar och Svenska kraftnäts bemötande avseende artskyddet

Länsstyrelsen har i huvudsak lämnat följande synpunkter på Svenska kraftnäts senaste kompletteringar i rubricerat ärende:

- Det saknas fortfarande underlag för att bedöma kollisionrisken för fåglar. Länsstyrelsen önskar även en kvantifiering av risken uppdelad på art och geografiskt område.
- Att Svenska kraftnät behöver redogöra för störningen på fiskgjuse under bygg- och driftskedet.
- Påverkan på arter under byggskedet.
- Att det inte går att dra slutsatsen att det endast förekommer två fladdermusarter i området utan att ha genomfört en fladdermusinventering.
- Länsstyrelsen anser att det på grund av fortsatta brister i utredningsmaterialet inte är möjligt att bedöma hur ledningen påverkar skyddsvärda miljöer och de skyddade arter som berörs.
- Länsstyrelsen anser att det saknas skyddsåtgärder för att undvika skada på fridlysta arter framför allt växter men även grod- och kräldjur och undrar om det finns möjlighet att justera stolpplacering.

Svenska kraftnät har bemött länsstyrelsen har i huvudsak anfört följande:

- Svenska kraftnät anser att de redogjort för kollisionrisken och menar att kvantifiering av risken uppdelad på fågelart och geografiskt område inte är rimligt eftersom det skulle behöva göras under flera år.

- Att påverkan på fiskgjuse är utredd och att påverkan främst kan uppstå under avverkning och eventuellt anläggning, vilket högst är några dagar.
- Svenska kraftnät menar att påverkan på arter under byggskedet har redogjorts för i MKB och kompletteringar till koncessionsansökan samt att den påverkan som sker begränsas av skyddsåtgärder.
- Svenska kraftnät anser att verket har utrett och bedömt påverkan på fladdermöss som finns i utredningsområdet. Att den art som länsstyrelsen hänvisar till har observerats utanför utredningsområdet och bedöms vara för långt bort.
- Gällande fortsatta brister i utredningsmaterial anser Svenska kraftnät att det är svårt att bemöta eller komplettera med information eftersom länsstyrelsen inte specificera vilka brister utredningsmaterialet har.
- Avseende skyddsåtgärder framför Svenska kraftnät följande:
Det saknas inte skyddsåtgärder. Skyddsåtgärder är beskrivna i miljökonsekvensbeskrivning (MKB) (kap. 5.5 samt kap. 6), i MKB:er för Natura 2000-områdena (Virån, Emån, Alsterån och Ljungbyån) samt i de kompletteringar som redogjorts för ovan. Skyddsåtgärderna har sedermera överförts i en miljöåtgärdsplan som är specifikt för samtliga skyddsvärda objekt inom och intill ledningsgatan. I det ingår skyddsåtgärder för vattenmiljöer, bland annat för att undvika påverkan på grod- och kräldjur, snitsling av naturvärden inkl. fridlysta arter inför entreprenad, utbildning, styrning och uppföljning av entreprenör m.m.

Den huvudsakliga skyddsåtgärden för att inte påverka skyddsvärda områden är att undvika dem helt och hållet. Det finns en gedigen lokaliseringstudie för ledningen som varit föremål för samråd, kompletterats och justerats i flera omgångar. Det finns även ett gediget underlag för hur stolpplatser valts för att undvika de kvarvarande kulturvärden, skyddsvärda arter och biotoper som finns i den planerade ledningsgatan. I detta ingår även vilka stolpplatser som ska punktjordas för att undvika påverkan från en långsgående jordlina, restriktioner för arbetsområden, tillfartsvägar och upplagsplatser.

Svenska kraftnät anser att de anpassningar som genomförts avseende lokalisering och skyddsåtgärder innebär att påverkan är förenliga med miljölagstiftningens krav.

Svenska kraftnät kan acceptera att krav ska formuleras i en tvingande form (med "ska") och kommer så att göra i förfrågningsunderlaget och

miljöåtgärdsplanen. Det kan dock finnas en nivå av skyddsåtgärder, i form av rekommendationer, vilka genomförs efter platsspecifika bedömningar, under förutsättning att ledningens funktion och säkerhet inte äventyras eller fara för tredje man kan uppstå. Exempel på detta är möjlighet att spara vissa träd där topografi, växtplatsförutsättningar, träslag mm ger sådana förutsättningar att trädet aldrig bedöms riskera att nå inom ledningens säkerhetsavstånd.

Vidare hantering i ärendet kommer även att infatta 12:6-samråd, anmälningar för vattenverksamhet samt dispensansökningar för strandskydd och biotopskydd där specifika skyddsåtgärder för specifika områden kan granskas och vid behov ytterligare justeras. En dialog om hantering av detta har inletts med Länsstyrelsen.

Denna process, omfattning och planering gäller för såväl Ekhyddan-Nybro som Nybro-Hemsjö, där samma bedömning gjorts på samma underlag, vilket Länsstyrelsen inte har haft synpunkter på.

Ei:s bedömning

Ei anser att ledningssträckningen har anpassats så långt som möjligt för att undvika och minimera påverkan på naturmiljö och förekommande arter. Svenska kraftnät har redovisat förekommande fågelliv och skyddade arter och gjort en rimlighetsbedömning som Ei, utifrån det nya underlag som har inkommit i ärendet sedan överklagandet till regeringen, delar. Miljökonsultföretaget WSP bedömer att ingen arts lokala, regionala eller nationella bevarande status kommer att påverkas samt att inte heller den ekologiska funktionen påverkas. Svenska kraftnät har redogjort för kollisionrisken och konstaterat att risken är försumbar bl.a. eftersom ledningen inte korsar några centrala flyttstråk för fågelarter som riskerar att kollidera med större ledningar. Ledningen innebär därtill inte något helt nytt hinder eftersom den planerade ledningen anläggs längs med befintlig 400 kV ledning. Svenska kraftnät har även redogjort för påverkan på havsörn och fiskgjuse som tidigare var en brist avseende rovfåglar. Ei konstaterar mot bakgrund av det ovan anförda att utredningen av påverkan på arter är tillräckligt utredd. Föreslagna skyddsåtgärder och försiktighetsmått bedöms av Ei som relevanta och tillräckliga.

Avseende länsstyrelsens yttrande gör Ei inte samma bedömning. I sammanhanget bör noteras att länsstyrelsen yttrade sig när rättsläget kring tolkningen av artskyddsförordningen (2007:845) var ovisst. Förordningen ändrades den 1 oktober

2022, vilket tydliggjort att fridlysningen av fåglar gäller på populationsnivå och inte för enskilda individer – förbuden gäller inte om en störning saknar betydelse för att bibehålla populationen av en art på en tillfredsställande nivå eller att återupprätta populationen till den nivån. Artskyddsförordningen är att se som en precisering av vad som kan följa av de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken när det gäller skydd av arter (MÖD 2013:13). Ei bedömer att Svenska kraftnät i tillräcklig omfattning har visat att ledningen inte riskerar att påverka möjligheten att behålla populationen av de arter som beskrivits ovan. För det fall det längre fram skulle visa sig att åtgärder ändå behöver vidtas för att bibehålla populationen av någon art påpekar Ei dock att beslut om nätkoncession inte hindrar tillsynsmyndigheter att meddela de förelägganden som är nödvändiga för miljöbalkens efterlevande i enlighet med 26 kap. 9 § miljöbalken eller att utöva tillsyn enligt artskyddsförordningen.

Sammantaget bedömer Ei beträffande förekomsten av särskilt skyddsvärda arter och påverkan på dessa att den planerade luftledningen tillsammans med föreslagna skyddsåtgärder inte innebär någon oacceptabel påverkan eller på ett betydande sätt försvårar bevarandet av dessa arter inom området.

3.4.6 Miljökvalitetsnormer

Det har inte framkommit något i ärendet som tyder på att en beviljad nätkoncession för 400 kV ledningen riskerar att medföra att några miljökvalitetsnormer påverkas negativt. Störst risk för påverkan är vid passager av vattenförekomster där miljökvalitetsnormer för vatten eventuellt komma att påverkas. Ei finner dock med utgångspunkt i Svenska kraftnäts skyddsåtgärder att risken för att vattenförekomsternas status försämras är liten.

3.4.7 Kulturmiljö

Svenska kraftnät har redovisat kulturmiljön med förekommande fornlämningar och andra kulturhistoriska lämningar. Det har inte framkommit något som tyder på att skador eller olägenheter kommer att uppstå på kulturmiljön på sådant sätt att särskilda villkor är motiverade utöver vad som finns reglerat i kulturmiljölagen (1988:950).

3.4.8 Övriga intressen

Svenska kraftnät har anfört att en ekonomibyggnad på fastigheten Nybro Torshult 1:19 måste rivas av elsäkerhetsskäl om koncession meddelas. Det finns ingen fråga om expropriation i ärendet. Ei har därför att utgå från att om ägaren till ekonomibyggnaden inte frivilligt avyttrar eller låter riva den så ska ledningen om

möjligt byggas på ett sådant sätt att den inte kommer i konflikt med pågående markanvändning. Det har inte framkommit några tydliga skäl till att det inte skulle vara möjligt att undvika ekonomibyggnaden i fråga. Det finns visserligen ingen anledning att neka koncession för det fall att Svenska kraftnät kan komma överens med ägaren om ett förvärv eller om rivning av ekonomibyggnaden. Det bör dock framgå av ett villkor att Svenska kraftnät ska undvika byggnaden om en sådan överenskommelse inte nås.

Ei har även bedömt påverkan på friluftsliv och infrastruktur men inte funnit att påverkan medför att ledningssträckningen olämplig utifrån dessa övriga intressen.

3.5 Lämplighetsbedömning

Svenska kraftnät är ett statligt verk som enligt sin instruktion från regeringen bland annat ska bedriva stamnätsverksamhet. Svenska kraftnät är därför från allmän synpunkt lämpligt att utöva nätverksamhet.

Det övergripande syftet med projektet är att möjliggöra att överföringsförbindelsen NordBalt kan utnyttjas fullt ut och att Svenska kraftnät samtidigt ska kunna ha en normal driftsäkerhet (N-1) för transmissionsnätet. Ledningen är klassad som ett PCI-projekt vilket innebär att projektet också har bedömts nödvändigt för att förverkliga en prioriterad korridor för sammanlänkning av elnät i Östersjöländerna (jfr. artikel 2.4 i förordningen samt punkt 1.4 i bilaga 1 till förordningen). Ei bedömer mot bakgrund av detta att ledningen är lämplig från allmän synpunkt.

3.6 Sammanfattande bedömning

Ei bedömer att Svenska Kraftnäts ansökan om nätkoncession för linje för en 400 kV ledning från Ekhyddan till Nybro i Oskarshamns, Högsby, Mönsterås och Nybro kommun, är förenlig med bestämmelserna i ellagen och miljöbalken. Ansökan ska därför godkännas. På Svenska kraftnäts begäran ska nätkoncessionen gälla tills vidare. Inga särskilda skäl för att tidsbegränsa nätkoncessionen har framkommit.

Den planerade ledningen är viktig för såväl svenska som europeiska energi- och klimatmål. Ledningen behövs likaså för att säkerställa driften av regionnätet i Småland och Blekinge samt likströmsförbindelsen mot Litauen. Att projektet har status som projekt av gemensamt intresse innebär att det utgör riksintresse för energidistribution.

Ei finner skäl att binda Svenska kraftnät till de åtaganden företaget gjort i sin ansökan med bilagor och under handläggningen av ärendet hos Ei och i överklagandet hos regeringen, genom ett så kallat allmänt villkor. Vid byggnation, reparation och underhåll ska Svenska kraftnät vidta de skyddsåtgärder som beskrivits. Svenska kraftnät ska dock inte vara förhindrad att i framtiden använda metoder som har mindre påverkan på människors hälsa eller miljön och som inte tillför betydande extra kostnader för kundkollektivet.

Med ett sådant allmänt villkor samt de särskilda villkor som nämnts i det föregående finner Ei att sökt nätkoncession för linje ska bifallas.

4 Hur man överklagar

Se bilaga 4, Hur man överklagar beslutet till regeringen.

Detta beslut har fattats av avdelningschef Daniel Norstedt. Föredragande var utredaren Jim Bruylandt och avdelningsjuristen Göran Heldesten.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

Beslutet publiceras i e-diariet som nås via Ei:s webbplats.

5 Bilagor

- 1 Karta över ledningens sträckning
- 2 Karta över justerad sträckning, Nybro station
- 3 Bestämmelser som ligger till grund för beslutet
- 4 Hur man överklagar beslutet till regeringen

Skickas till

Affärsverket svenska kraftnät (delges)
Elsäkerhetsverket (för kännedom)
Försvarsmakten Högkvarteret (för kännedom)
Havs- och vattenmyndigheten (för kännedom)
Jordbruksverket (för kännedom)
Kemikalieinspektionen (för kännedom)
Luftfartsverket (för kännedom)
Myndigheten för samhällsskydd och Beredskap (för kännedom)
Naturvårdsverket (för kännedom)

Riksantikvarieämbetet (för kännedom)
Sjöfartsverket (för kännedom)
Skogsstyrelsen (för kännedom)
Statens Geotekniska institut (för kännedom)
Sveriges Geologiska Undersökning (för kännedom)
Trafikverket (för kännedom)
Länsstyrelsen i Kalmar län (för kännedom)
Högsby kommun (för kännedom)
Mönsterås kommun (för kännedom)
Nybro kommun (för kännedom)
Oskarshamns kommun (för kännedom)
Oskarshamns energi nät AB
E.ON Energidistribution AB (för kännedom)
Nybro Elnät AB (för kännedom)
Skanova AB (för kännedom)
Lantbrukarnas Riksförbund (för kännedom)
Naturskyddsföreningen (för kännedom)
Sveaskog (för kännedom)
Svenska Kyrkan (för kännedom)
Sveriges Ornitologiska Förening (för kännedom)
Södra Skog (för kännedom)
Försvarets radioanstalt (för kännedom)
Sakägare som yttrat sig i ärendet, enligt lista (delges)
Ägare och innehavare av särskild rätt till de fastigheter som berörs av ledningen
(meddelas)